

PAULO
COELHO

*Fi ca răul
care curge*

Traducere din portugheză și note de
SIMINA POPA

HUMANITAS
fiction

*O, Marie, zămislită fără de păcat,
roagă-te pentru noi,
păcătoșii care alergăm la Tine.
Amin.*

*Fii ca râul care curge
Tăcut în puterea nopții.
N-avea teamă de negura nopții.
Dacă-s stele pe cer, oglindește-le.
Iar dacă cerul se încarcă de nori,
Norii, ca și râul, sunt apă,
Oglindește-i și pe ei fără durere
În adâncimile potolite.*

Manuel Bandeira

Prefață

Când aveam cincisprezece ani, i-am spus mamei:

— Mi-am descoperit vocația. Vreau să fiu scriitor.

— Băiatul meu, mi-a răspuns ea cu un aer trist, tatăl tău e inginer. E un bărbat logic, rațional, cu o viziune concretă asupra lumii. Tu știi ce înseamnă un scriitor?

— Cineva care scrie cărți.

— Și unchiul tău Haroldo, care e medic, scrie cărți. Pe unele le-a și publicat. Fă Facultatea de Inginerie și o să scrii în timpul liber.

— Nu, mamă. Eu vreau să fiu doar scriitor. Nu un inginer care scrie cărți.

— Dar ai cunoscut tu vreun scriitor? Ai văzut vreodată un scriitor?

— Nu, niciodată. Doar în fotografii.

— Atunci cum vrei să fii scriitor, fără să știi exact ce înseamnă asta?

Ca să-i pot da mamei un răspuns, m-am decis să mă documentez. Iată ce am descoperit că însemna să fii scriitor la începutul anilor '60:

A) Un scriitor poartă întotdeauna ochelari și nu prea se piaptănă. Își petrece jumătate din timp înfuriat din orice și jumătate deprimat. Stă numai prin

baruri, discutând cu alți scriitori ochelariști și nepieptănați. Vorbește întortocheat. Are mereu idei nemaipomenite pentru următorul său roman și îl detestă pe cel pe care tocmai l-a publicat.

B) Un scriitor are datoria și obligația să nu fie niciodată înțeles de generația sa – altfel, nu va ajunge niciodată să fie considerat un geniu, căci e convins că s-a născut într-o epocă dominată de mediocritate. Un scriitor întotdeauna revizuieste și corectează de multe ori fiecare frază pe care o scrie. Vocabularul unui om obișnuit e alcătuit din trei mii de cuvinte; un scriitor adevărat nu le folosește niciodată, doar mai există alte o sută optzeci și nouă de mii în dicționar, iar el nu e un om obișnuit.

C) Numai alți scriitori pot înțelege ce vrea să spună un scriitor. Cu toate astea, îi urăște în taină pe ceilalți scriitori – din moment ce își dispută aceleași locuri pe care istoria literaturii le are la dispoziție de-a lungul secolelor. De aceea, scriitorii și cei asemenea lor își dispută trofeul pentru cea mai complicată carte: va fi considerată cea mai bună aceea care reușește să fie cea mai grea.

D) Un scriitor se pricepe la subiecte cu nume înfricoșătoare: semiotică, epistemologie, neoconcretism. Când vrea să șocheze pe cineva, afirmă lucruri de genul „Einstein e un prost” sau „Tolstoi e o paiată a burgheziei”. Toată lumea se scandalizează, dar le va repeta și altora că teoria relativității e greșită și că Tolstoi îi susținea pe aristocrații ruși.

E) Un scriitor, ca să seducă o femeie, îi spune: „Sunt scriitor” și scrie o poezie pe un șervețel; funcționează de fiecare dată.

F) Grație vastei sale culturi, un scriitor obține mereu un post de critic literar. Moment în care își dovedește generozitatea, scriind despre cărțile prietenilor săi. Jumătate din critica sa e alcătuită din citate din autori străini, cealaltă jumătate cuprinde acele analize de frază care folosesc mereu termeni ca „structura epistemologică” sau „viziunea integrată a unei axe corespondente”. Cine-i citește critica va comenta: „Ce tip cult.” Și nu va cumpăra cartea, pentru că n-o să știe cum să continue lectura când va da peste arhitectura epistemologică în cauză.

G) Un scriitor, când e invitat să spună ce citește în acel moment, citează mereu o carte de care n-a auzit nimeni.

H) Există o singură carte care trezește admirația unanimă a scriitorului și a semenilor săi: *Ulise* de James Joyce. Scriitorul nu vorbește niciodată de rău cartea aceasta, dar, dacă-l întreabă cineva despre ce e vorba, nu știe să explice exact, lăsând loc de îndoială dacă a citit-o de fapt cu adevărat. E absurd că *Ulise* nu se mai reeditează, din moment ce toți scriitorii o citează ca pe o capodoperă; poate e din prostia editorilor, care lasă să le scape ocazia de a se umple de bani cu o carte pe care toată lumea a citit-o cu plăcere.

Înarmat cu toate aceste informații, m-am dus din nou la mama și i-am explicat cu precizie ce înseamnă să fii scriitor. A rămas puțin surprinsă.

— E mai ușor să fii inginer, a spus ea. Unde mai pui că tu nu porți ochelari.

În schimb, eram nepieptănat, cu un pachet de Gauloises în buzunar, o piesă de teatru sub braț (*Limitele rezistenței* pe care, spre bucuria mea, un critic

a definit-o drept „cel mai nebun spectacol pe care l-am văzut vreodată”), studiam Hegel și eram ferm hotărât să citesc *Ulise*. Până în ziua în care a apărut un cântăreț de rock, mi-a cerut să fac versuri pentru muzica lui, m-a scos din căutarea nemuririi și m-a reșezat în rândul oamenilor obișnuiți.

Așa am ajuns să străbat multe locuri și să schimb țările mai des decât pantofii, cum spunea Bertolt Brecht. În paginile care urmează, povestesc unele momente pe care le-am trăit, istorii care mi-au fost spuse, cugetări din vremea când parcurgeam o anume etapă a râului din viața mea.

Textele acestea au fost deja publicate în diferite ziare din lume și au fost reunite în volum la cererea cititorilor.

Paulo Coelho

O zi la moară

Viața mea, în momentul de față, e o simfonie compusă din trei părți distincte: „mulți oameni“, „câțiva oameni“ și „mai nimeni“. Fiecare dintre ele durează aproximativ patru luni pe an, se amestecă deseori de-a lungul aceleiași luni, dar nu se confundă.

„Mulți oameni“ descrie momentele în care sunt în legătură cu publicul, cu editorii, cu jurnaliștii. „Câțiva oameni“ se petrece când mă duc în Brazilia, mă întâlnesc cu cei mai vechi prieteni, mă plimb pe plajă la Copacabana, mă duc la câte un eveniment de socializare, dar în general stau acasă.

Însă intenția mea e să povestesc puțin despre partea „mai nimeni“. În momentul în care scriu, s-a întunecat deja în așezarea de două sute de oameni din Pirinei, al cărei nume prefer să-l păstrez secret, unde mi-am cumpărat de puțină vreme o fostă moară, transformată în locuință. Mă trezesc în fiecare dimineață la cântatul cocoșului, îmi beau cafeaua și ies să mă plimb printre vaci, miei, lanuri de porumb sau fânețe. Contemplu munții și – spre diferență de partea „mulți oameni“ – nu încerc niciodată să mă gândesc la cine sunt. N-am întrebări, nici răspunsuri; trăiesc cu totul în momentul prezent, înțelegând că

anul are patru anotimpuri (da, poate că pare evident, dar uneori mai uităm) și eu mă transform la fel ca peisajul dimprejur.

În clipa de față, nu prea mă interesează ce se întâmplă în Irak sau în Afganistan: ca pentru orice om care trăiește în mijlocul naturii, veștile cele mai importante țin de starea vremii. Toți cei care locuiesc în micul orașel știu dacă o să plouă, dacă o să fie frig sau cât de tare o să bată vântul, fiindcă le afectează direct viețile, planurile, recoltele. Întâlnesc un fermier la lucru pe câmp, ne dăm bună dimineța, vorbim despre starea vremii și ne vedem fiecare de-ale lui – el de ogor, iar eu de lunga mea plimbare.

Mă întorc, mă uit în cutia poștală, găsesc ziarul regional: se anunță o serbare în satul vecin, o conferință într-un bar din Tarbes – oraș mare, la cei patruzeci de mii de locuitori ai săi –, o intervenție a pompierilor pentru un tomberon care a luat foc în timpul nopții. Știrea care mobilizează întreaga regiune este despre un grup acuzat că taie platanii aflați pe un drum rural, pentru că au provocat moartea unui motociclist; știrea umple o pagină întreagă și mai multe zile de reportaje despre „comandoul secret” care, distrugând copacii, vrea să răzbuie moartea tânărului.

Mă întind lângă pârâiașul care curge lângă moara mea. Privesc cerul fără nori al acestei veri înspăimântătoare, cu cinci mii de morți numai în Franța. Mă ridic și-mi fac exercițiile de *kyudo*, meditația cu arcul cu săgeți, care-mi ocupă mai mult de o oră din zi. S-a făcut deja ora prânzului: îmi pregătesc o masă ușoară și, pe neașteptate, observ undeva, într-una din încă-

perile vechii construcții, un obiect straniu, cu ecran și tastatură, conectat – minunea minunilor – la un cablu de mare viteză, numit DSL. Știu că, în momentul în care voi apăsa un buton al aceluiași aparat, lumea va veni în întâmpinarea mea.

Rezist cât pot, dar vine momentul, degetul meu atinge comanda „conectare” și iată-mă din nou în legătură directă cu lumea, cu rubricile ziarelor braziliene, cu cărțile, cu interviurile care trebuie date, știrile din Irak, Afganistan, cu solicitări, înștiințarea că biletul de avion îmi va fi trimis mâine, cu deciziile de amânat și cele de luat.

Lucrez câteva ore, pentru că asta mi-am ales, pentru că asta e legenda mea personală, pentru că un războinic al luminii știe că are îndatoriri și responsabilități. Dar în partea „mai nimeni”, tot ce se află pe ecranul calculatorului e foarte îndepărtat, la fel cum moara pare un vis atunci când sunt în timpul părților „mulți oameni” sau „câțiva oameni”.

Soarele începe să se ascundă, butonul se închide, lumea dimprejur redevine doar câmp, mireasma ierbii, mugetul vacilor, vocea păstorului care-și aduce înapoi oile la stâna de lângă moară.

Mă întreb cum e posibil să mă plimb în două lumi atât de diferite într-o singură zi: n-am un răspuns, dar știu că îmi face mare plăcere și sunt bucuros în vreme ce scriu aceste rânduri.